

čistega za steljo pograbi. Kdor gojzdu vse to pobere, mu pobere moč, po kateri sam sebe gnoji; mu vzame živež za stare dni in za zarod njegov; mu pokrade odejo, ki ga varuje prebudega mraza kakor presilne vročine, preobilne moče kakor prevelike suše. Gojzd trpi po takem škodo na dve strani: od ene strani se mu jemlje živež, od druge odeja.

Skušnje na njivah in senožetih.

Veliko težje je, kakor smo gori rekli, na njivah in senožetih očitno pokazati, kako se zemlja izpije in izmolze, ker tukaj je tolikanj različnosti, da je težko do dna odkriti resnico. Vendar se tudi tukaj ne manjka veljavnih skušinj. Te-le so sledeče:

1. Vsaka zemlja, na kateri kmetovalec kaj prideluje, to je, katero sili, da več rodi, kakor bi sama po sebi rodila, zgublja moč, ako se jej jemlje to, kar je rodila, in se jej ne povrača, kar se jej je živeža vzelo. Obdelovanje zemlje, če se ne gnoji, jo slabi od leta do leta bolj, in jo izpije nazadnje popolnoma ali v 50, 100 ali 200 letih, kakor je svet sam po sebi boljši ali slabši bil.

2. Lahka zemlja postane poprej nerodovitna, kakor težka, suha prej kakor mokra, gorka prej kakor mrzla.

3. Čem več se prideluje, tem prej bo zemlja opešala, ako se primerno ne gnoji.

4. Gola zemlja poprej oslabi, kakor z rastlinami zaraščena.

5. Sadeži, ki nimajo perja, kakor, na pr. žita ali sadeži, ki bolj redko stojé, kakor krompir, turšica in vsi drugi, ki se okopujejo, zemljo hitreje izpijejo. Rastline pa, ki zemlji veliko senco delajo, kakor, na priliko, detelja, jo pa še rodovitnišo storé.

6. Tudi na koreninah sadežev je veliko ležeče, ali so večje ali manjše; sadeži z močnimi in globokimi koreninami, ako v zemlji ostanejo, zemljo manj izpijajo, kakor sadeži z majhnimi koreninami.

7. Če tedaj več na polji ostane, manj se slabi zemlja; zato detelja njivo manj slabi, kakor pa krompir in repa.

8. Rastline, ki dalj časa potrebujejo za rast, izpijejo zemljo bolj od taci, ki hitreje dozore, zato jo slabé ozimine bolj kot jara žita, popolnoma dozorele bolj kot še le zelene.

9. Na bogati prvi pridelek sledi večidel tudi bogat drug pridelek, na slabi prvi pridelek tudi slabši drugi. Tako učé stare skušnje, po katerih bi se smelo misliti, da močen stan sadežev zemljo manj izmolze, kakor če je sad slab. Al temu nasproti pravi slavni učenik kmetijstva Thaer: „na prav bogati pridelek ozimine sledi vselej le srednja letina jarega žita, na bogato letino jarine pa sledi srednji pridelek ozimine. Tudi žita so po krompirju ali pesi toliko slabija, kolikor več se je krompirja in pese pridelalo.“

10. Žita, ogeršica, konoplje, lan, tobak, krompir in drugi osipavni sadeži zemljo bolj izmolzejo, kakor grab, grahorica, ajda, — nasproti pa je nobena detelja ne slabi celó nič, marveč jo še rodovitnišo stori.

11. Polje se hitreje izmolze, ako se poredoma le ene sorte sad na njem prideluje.

(Dalje prihodnjič.)

Še enkrat o poljskih miših.

Poljski časnik „Czas“ imel je letošnjo jesen dopis iz Plevne, v katerem dopisnik toži, da Ruse okoli Plevne miši skoro bolj nadlegovajo kakor Turki; v jakom so pregrizle jermena na puškah, torbe in obleko.

Rusi so se jih kmalu oslobodili, ali huji gre kmetovalcem na Poljskem, Ogerskem, Štajarskem in v gornji in doljni Avstriji. Imajo jih ondi toliko, da je polje vse živo od njih. Koliko more poljska miš škode učiniti, izračunal je slavni Busengol (Bouissingault); po njegovem računu 1000 miš pojé en dan 6 $\frac{1}{4}$ kilogramov pšeničnega zrna, po takem jim je o 8 dneh za brano treba 50 kilogramov ali za 20 dni cel hektoliter. Velika sreča je le to, da te miši ne morejo lakote strpeti več ko dva dni, zato poginejo, če ne dobijo hrane. Al od druge strani je grozna plodovitost poljskih miš; ona je tri tedne breja in vrže 5 do 12 mladih in to se zgodi 5 do 7krat leto in dan. Mladi so za razplod sposobni že v drugem, najkasneje pa v tretjem mesecu, in tako more ena sama miš v enem letu po svojem četrtem in petem kolenu zaploditi 20.000 požrešnih miš.

Z različnimi sredstvi skuša se pokončavati ta mrčes; al brez dvombe najbolj vspešno in radikalno sredstvo ponuja priroda sama v živalih, ki so mišim najhujše sovražnice, kakor: podlašica, kuna, jež, lisica, sova, jastreb, vrana in še druge. Mišolovke se slabo izplačajo, strupi pa so zajcem in drugim živalim nevarni. To so izkusili, kakor Slovaški „Obzor“ pripoveduje, na neki grajščini na Ogerskem, kjer so našli na polji, kamor so strup potrosili, drugi dan mnogo zavdanih zajcev. — Kjer je mogoče vode napeljati na polje in miši potopiti, je to gotovo najbolje. Dobro je tudi preorati polje in izorane miši z močnimi metljami pobiti. To je skusil nek občinski odbor na Štajarskem, kjer so na en dan preorali s 50 plugi polje, za plugom pa so stopali ljudje z zvezanimi metlami in potolkli izorane miši. Na grajščini Auersperga v Žlebu na Českem so to zimo ubili 10.000 miš.

„Gosp. List.“

20.000

triletnih smrek, po 4 gold. 1000, in črnega bora, po 3 gold. 1000 se dobi pri podružnici Kranjske kmetijske družbe v Radečah (Ratschach) na Dolenskem

Znanstvene stvari.

Občni zbor „Maticе Slovenske“

v Ljubljani 13. svečana 1878.

Vdeležilo se je zboru osobno 50 udov, volitve odbornikov pa po poslanih volilnih listkih blizo 300.

Zborovanje je pričel prvosednik dr. Bleiweis z govorom, v katerem omenja knjig, ki jih je Matica izdala lansko leto, obširnega in zanimivega „Letopisa“, životopisa dr. Costovega in krasnih zemljevidov, s katerimi je slovenski atlant dovršen. Za prihodnje je že vredjeno za natis popotovanje okoli sveta; prof. Glovacki, dobroznači strokovnjak v botaniki, se je ponudil, da spiše floro dežel slovenskih, pa tudi slovensko-hrvatska slovnica se izdeluje. Gledé znanstvenega časnika se je oglasilo tako malo naročnikov in je došlo tako pičle tvarine, da si odbor ni upal pričeti izdavanja in Matici naložiti tiskovih stroškov, katerih bi bilo njo zadelo čez 320 gld. Zato naj bi občni zbor sam pretresal to reč pri današnji seji. Denarno stanje Maticino je ugodno, kakor udje sprevidijo iz njenega računa. V obče z veseljem konstatira prvosednik, da se oživlja delovanje na slovstvenem polji slovenskem.

Za tem gosp. odbornik in tajnik Praprotnik obširneje poroča o tem, kar je omenjal prvosednik, gospod blagajnik Vilhar pa bere sklep računa od 1. januarja